

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/174183>

Please be advised that this information was generated on 2018-01-19 and may be subject to change.

Een vaderlijk woord

Ik wil eens even ernstig met u praten. Ik vind het een beetje moeilijk om erover te beginnen, want ik wil niemand tegen de schenen schoppen, maar zachte heelmeesters maken stinkende wonden en *you always hurt the one you love*, en per slot van rekening ben ik columnist dus dan mag je enigszins wild om je heen slaan. Daar gaan we dan: het grammatica-onderwijs in het schoolvak Nederlands is een beetje, tja hoe zeg ik dat nou zo voorzichtig mogelijk, nou ja, laat ik er geen doekjes om winden, het is een beetje achterlijk.

Ik geloof dat je in geen enkel schoolvak nog serieus genomen wordt als je vanuit een beperkt referentiekader over de legitimering van het vak begint. Ik heb nog nooit iemand bij biologie horen vragen wat voor rendement de kennis van dieren en planten heeft voor de kwaliteit van het leven op aarde, of wat het onmiddellijke positieve effect is op je gezondheid als je precies weet hoe je bloedsomloop in elkaar zit. Het enkele onbezonnen jongetje dat bij aardrijkskunde het nut betwijfelt van topografische kennis ‘omdat hij toch nooit zo

ver op reis zal gaan’ zal na afloop van de les door de leraar even apart worden genomen, waarna hem voorzichtig aan zijn verstand wordt gebracht dat dit toch eigenlijk best wel een heel erg domme opmerking was die je maar beter niet meer kunt maken als je in de toekomst voor vol aangezien wil worden. Maar bij de grammatica wordt dit kortzichtige utiliteitsdenken juist aangemoedigd: je moet vooral niks willen weten dat geen onmiddellijk nut heeft.

Het zorgwekkende is dat dit niet eens een achterstand in de ontwikkeling van het denken in het schoolvak lijkt te zijn, maar zelfs een *teruggang*. Ik heb in de afgelopen jaren in kringen van docenten en schoolboekauteurs wel eens voorgesteld om in het grammatica-onderwijs de uiterst fundamentele term *predicatie* in te voeren, maar iedere keer als ik dat doe is het lokaal te klein. Dat kan toch echt niet. Dat kunnen de leerlingen niet aan, hoor!

Je kunt je toch niet voorstellen dat in andere schoolvakken een woord als *fotosynthese* moet worden veranderd in *plantjesfabriekje*, of dat een term als

goniometrie moet worden vervangen door soortgelijk kleuterschoolvocabulaire (*passer-en-liniaaltekenen*). Dat zou ook nergens voor nodig zijn, want als er uit de taalverwervingstheorie nou één ding bekend is, dan is het dat wij mensen ontzettend gemakkelijk nieuwe woorden verwerven.

Maar bij het grammatica-onderwijs bevindt iedereen zich nog (of: weer) in het ontwikkelingsstadium van de vierjarige die overal *waarom* bij vraagt. Ik heb de afgelopen jaren tientallen malen in het openbaar gesproken over het grammatica-onderwijs, en er is werkelijk geen keer voorbijgegaan zonder dat ik indringend ben bevraagd over het nut van dit alles.

Als een goed docent zeg ik altijd dat er geen domme vragen bestaan, maar als columnist kom ik daarop terug. Er zijn wel degelijk domme vragen, en het zijn er twee. De eerste is ‘Waarom moeten we dit kennen?’ en de tweede, die zo mogelijk nog dommer is: ‘Moeten we dit kennen voor de toets?’ ■

Peter-Arno Coppens